

در آستانه اکران فیلم سینمایی «اسفند» به نویسندگی و کارگردانی دانش اقباشاوی و تهیه‌کنندگی مرحوم جلیل شعبانی و مهاجر توحیدپرست، از پوستر این فیلم سینمایی با طرحی از محمد تقی‌پور رونمایی شد.

اسفند، محصول مشترک سازمان هنری-رسانه‌ای اوج و بنیاد سینمایی فارابی است که مقطع مهمی از

رونمایی از پوستر فیلم سینمایی «اسفند»

زندگی شهید علی هاشمی، از فرماندهان مطرح دوران دفاع‌مقدس در شناسایی و طرح‌ریزی عملیات خیبر در قراگاه سری نصرت‌را به‌تصویر می‌کشد.

رضا مسعودی، مهدی زمین‌پرداز، سعید آلبوعدادی، خیام وقارکاشانی، جلال باوی، طاهر نیکا‌آزاد، محمد عسگری و... در این فیلم سینمایی به ایفای نقش می‌پردازند.

این فیلم سینمایی که از چهارشنبه ۱۷ اردیبهشت‌ماه اکران خود را در سینماهای سراسر کشور آغاز می‌کند، در چهل‌وسومین جشنواره فیلم فجر توانست نظر منتقدان و اهالی رسانه را به خود جلب کند و سیمرغ بلورین بهترین موسیقی فیلم برای کارن همایون‌فر را دریافت کرد. پخش فیلم سینمایی اسفند برعهده دفتر پخش «شهر فرهنگ» است.

خرده فرهنگ‌ها در سینما دیده نمی‌شوند

به بهانه «روز جهانی جنگ ستارگان»؛ اهمیت وجود خرده فرهنگ‌ها در جامعه را بررسی کرده‌ایم

تقویم متداول جهان را که همان تقویم میلادی باشد وقتی ورق بزنیم، به مناسبت‌هایی بر می‌خوریم که پیش از آن فکرش را هم نمی‌کردیم چنین مناسبت‌هایی وجود داشته باشد؛ از روز موز گرفته تا روز شلوار چین و حتی چیزهای عجیب‌تر. امروز هم یکی از این مناسبت‌های عجیب است که به سینما ربط دارد اما همان قدر که عجیب می‌نماید، اهمیت هم دارد؛ منظور روز جنگ ستارگان است؛ عنوانی که از نخستین نسخه‌اش چیزی بالغ بر ۴۵ سال می‌گذرد و تا به امروز همواره یکی از سوژه‌هایی بوده که در صنعت سرگرمی سراخ آن رفته‌اند اما آنچه که موضوع این گزارش است نه سری جنگ ستارگان که پدیده‌ای است که جنگ ستارگان یکی از مهم‌ترین نماینده‌های آن به حساب می‌آید، یعنی خرده فرهنگ. در معنای عام آن فیلم‌ها فراتر از سرگرمی، قادرند هویت‌های جمعی جدیدی خلق کنند که به خرده فرهنگ‌های مستقل تبدیل می‌شوند. این پدیده جهانی، از هالیوود تا سینمای ایران را دربرمی‌گیرد. خرده فرهنگ‌های برآمده از آثار سینمایی با الگوهای رفتاری، زبان، پوشش و ارزش‌های مشترک، فراتر از مرزهای جغرافیایی و فرهنگی عمل می‌کنند.

امیرحسین جعفری
گروه فرهنگ و هنر

خرده فرهنگ چیست؟

خرده فرهنگ به مجموعه‌ای از الگوها، رفتارها، ارزش‌ها، نمادها و سبک زندگی گروهی خاص در درون فرهنگ اصلی جامعه اشاره دارد. به تعبیر تایلر (۱۸۷۱)، فرهنگ شامل «مجموعه‌ای از الگوهای زندگی، دانش، ارزش، باورها، نمادها، رفتارهای مشترک، عادات، هنر، اخلاق و قوانین یک جامعه یا گروه اجتماعی خاص» است. خرده فرهنگ زیرمجموعه‌ای از این فرهنگ اصلی با ویژگی‌های متمایزکننده است که طبق تعریف لنتز (۱۹۳۶) «مجموعه‌ای از ویژگی‌ها، رفتارها و ارزش‌های خاص متعلق به یک گروه اجتماعی» را دربرمی‌گیرد. سینما با قدرت بازنمایی و جذابیت بصری‌اش، بستری ایده‌آل برای شکل‌دهی به خرده فرهنگ‌هاست. فیلم‌ها با خلق دنیاهای تخیلی و شخصیت‌های جذاب، هواداران را به سمت همذات‌پنداری و پذیرش ارزش‌های نمایش داده‌شده سوق می‌دهند. این رابطه دوسویه است؛ سینما هم بازتاب‌دهنده خرده فرهنگ‌های موجود و هم خالق آن‌هاست. مطالعات جامعه‌شناختی آثار سینمایی نشان می‌دهد که با بررسی فیلم‌ها به عنوان آثاری که در یک حوزه گفتمانی خاص خلق شده‌اند، می‌توان شناخت بهتری از جامعه به دست آورد.

یک خرده فرهنگ جهانی

خرده فرهنگ‌های سینمایی معمولاً حول محور یک «فرنچایز» محبوب شکل می‌گیرند و اعضای آن با دنبال کردن کدهای رفتاری، پوششی و گفتاری خاص، حس تعلق به اجتماعی با ارزش‌های مشترک را تجربه می‌کنند. این خرده فرهنگ‌ها غالباً در واکنش به نیازهای برآورده‌نشده در فرهنگ غالب به‌وجود می‌آیند و فضایی برای ابراز هویت‌های جایگزین فراهم می‌کنند. جنگ ستارگان (Star Wars) شاید مشهورترین نمونه شکل‌گیری یک خرده فرهنگ جهانی براساس یک فرنچایز سینمایی باشد. از زمان اکران اولین فیلم در سال ۱۹۷۷، این مجموعه به پدیده‌ای فرهنگی تبدیل شده که میلیون‌ها هوادار را گرد هم آورده است. جامعه هواداران (فندوم) جنگ ستارگان به عنوان اجتماعی از طرفداران فیلم‌ها و سایر محتوای مرتبط با این فرنچایز تعریف می‌شود که در فعالیت‌های سرگرمی حول محور این مجموعه مشارکت می‌کنند. با پیشرفت رسانه‌های اجتماعی مانند فیسبوک، توییتر و یوتیوب، این فندوم حضور قابل توجهی در فضای اینترنت پیدا کرده است. هواداران جنگ ستارگان نه تنها مصرف‌کنندگان منفعل نیستند، بلکه خود به تولیدکنندگان فعال محتوای نیز تبدیل شده‌اند.

برش آینه‌ای از جامعه

خرده فرهنگ‌ها، به مثابه آینه‌هایی از جامعه، نه تنها بازتاب‌دهنده نیازها، آرزوها و ناکامی‌های گروه‌های مختلف هستند، بلکه می‌توانند به عنوان موتور محرکه خلاقیت و تحول فرهنگی عمل کنند. از «جنگ ستارگان» که خرده فرهنگی جهانی را با هوادارانی متعصب و خلاق شکل داده تا خرده فرهنگ‌های بومی که ریشه در سنت‌ها و باورهای محلی دارند، این پدیده‌ها نشان‌دهنده قدرت فرهنگ در ایجاد هویت‌های جمعی و تقویت پیوندهای اجتماعی هستند اما وقتی به سینمای ایران نگاه می‌کنیم، با خنایی تأسف‌بار مواجه می‌شویم؛ سینمایی که نتوانسته به جز بازنمایی خرده فرهنگ بزهکاری، تنوع و پویایی خرده فرهنگ‌های دیگر را به تصویر بکشد یا خود خالق خرده فرهنگی تأثیرگذار باشد.

آثاری چون «مغزهای کوچک زنگ‌زده» و «شنای پروانه» هرچند در بازنمایی خرده فرهنگ

بزهکاری موفق عمل کرده‌اند اما این تمرکز یک جانبه، تصویری ناقص و گاه کلیشه‌ای از جامعه ایرانی ارائه می‌دهد. سینمای ایران می‌تواند و باید فراتر از این محدوده حرکت کند و به خلق یا بازنمایی خرده فرهنگ‌هایی بپردازد که تنوع فرهنگی، هویت‌های جوانان یا حتی ارزش‌های نوظهور اجتماعی را منعکس کنند. چرا ما در سینمای ایران معادل فرهنگی «جنگ ستارگان» نداریم که بتواند نسلی را با خود همراه کند و هویتی جمعی خلق کند؟ آیا زمان آن نرسیده که سینمای ما از بازنمایی صرف معضلات اجتماعی فراتر رود و به خلق دنیاهای تخیلی یا بازسازی خرده فرهنگ‌های مثبت و الهام‌بخش بپردازد؟

خرده فرهنگ‌ها می‌توانند شکاف‌های نسلی را پر کنند، تنوع را به جامعه هدیه دهند و نوآوری را تقویت کنند. سینمای ایران، با ظرفیت عظیم روایی و بصری خود، باید به این میدان وارد شود و به جای محدود شدن به بازنمایی تاریکی‌ها، روشنائی‌های فرهنگی را نیز به تصویر بکشد. این نه تنها یک نیاز فرهنگی، بلکه یک مسئولیت اجتماعی است که سینمای ما باید به دوش بکشد.

کمک می‌کنند. خرده فرهنگ‌ها اغلب منبع نوآوری‌های اجتماعی و فرهنگی هستند. آنها با ارائه دیدگاه‌های متفاوت و شیوه‌های جدید زندگی، می‌توانند الگوهای سنتی را به چالش بکشند و راه حل‌های نوآورانه برای مسائل اجتماعی ارائه دهند. به عنوان مثال، جنبش‌های فرهنگی و هنری که از دل خرده فرهنگ‌ها برخاسته‌اند، بسیاری از تغییرات مثبت در عرصه‌های مختلف را رقم زده‌اند.

پلی میان نسل‌ها

یکی از مسائلی که نه فقط کشور ما بلکه کل جهان با آن دست و پنجه نرم می‌کند، شکاف‌های بین‌نسلی است که با سرعت فزاینده‌ای در حال رشد هستند. این شکاف‌ها گاه آن قدر رشد می‌کنند که دو فرد از اعضای یک خانواده مانند والدین و فرزندان که از دو نسل متفاوت هستند، نمی‌توانند درک متقابلی از یکدیگر داشته باشند. اینجاست که خرده فرهنگ‌ها وارد کار می‌شوند و می‌توانند اغلب به عنوان پلی میان نسل‌ها عمل می‌کنند. آنها سنت‌ها، آیین‌ها و دانش‌های بومی را از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌کنند و به این ترتیب، پیوستگی اجتماعی و فرهنگی را تقویت می‌کنند. این انتقال فرهنگی به حفظ میراث تاریخی و فرهنگی کمک می‌کند و از فراموشی ارزش‌های بنیادین جلوگیری می‌کند. این خرده فرهنگ‌ها گاه می‌توانند برگرفته از سنت‌های برگرفته از سرزمین آباء و اجدادی باشد و گاه خرده فرهنگی که از یک عنوان سینمایی مانند جنگ ستارگان یا انیمه «وان پیس» باشد.

دست خالی سینمای ایران

اکنون که با اهمیت خرده فرهنگ‌ها برای یک جامعه در معنای عام آن آشنا شده‌ایم، وقتی با این دید به سینمای ایران مراجعه کنیم تازه می‌فهمیم که سینمای ایران در خلق و بازنمایی خرده فرهنگ‌ها چقدر تهی است و نتوانسته در این امر برای مخاطبان خود آورده چندانی داشته باشد. اگر بخواهیم خرده فرهنگ‌هایی را که سینمای ایران در سال‌های اخیر به بازنمایی آنها پرداخته، بررسی کنیم، چیزی بیشتر از بازنمایی خرده فرهنگ بزهکاری پیدا نمی‌شود که آثاری مانند «مغزهای کوچک زنگ‌زده»، «شنای پروانه» و سریال نمایش خانگی «یاغی» را می‌توان شناخته‌شده‌ترین نماینده‌های این خرده فرهنگ دانست. خرده فرهنگ بزهکاری مجموعه‌ای از ارزش‌ها، هنجارها، نمادها، باورها، رفتارها، الگوها، سبک زندگی و قوانین غیررسمی گروه‌های بزهکار یا گروه‌های انحرافی جامعه است. سینمای ایران با استفاده از امکانات رسانه‌ای و هنری خود، بازتابی از شرایط این خرده فرهنگ‌ها را ارائه می‌دهد. مطالعه موردی فیلم‌های ایرانی نشان می‌دهد که ۱۱ مضمون اصلی در بازنمایی خرده فرهنگ بزهکاری وجود دارد: هنجارها، نوع پوشش، جایگاه اجتماعی، کلمات و ادبیات، مقدسات، ارزش‌ها، مشاغل، تفریحات، خانواده، اخلاق و محل زندگی. این مضامین، ویژگی‌های مشخصی از خرده فرهنگ بزهکاری را به تصویر می‌کشند و می‌توانند بر ادراک و تصور عمومی از این خرده فرهنگ تأثیر بگذارند.

جشنواره

معرفی هیأت انتخاب و داوری جشنواره منطقه‌ای سهند

همزمان با معرفی هیأت انتخاب و داوری، آثار راه‌یافته بخش «فیلم» هفتادویکمین جشنواره منطقه‌ای سینمای جوان تبریز- سهند به دبیری نعمت‌الله پایان که از ۲۲ تا ۲۵ اردیبهشت ۱۴۰۴ می‌یزبانی انجمن سینمای جوانان ایران- دفتر تبریز برگزار می‌شود، معرفی شدند. هیأت انتخاب و داوری و آثار راه‌یافته هفتادویکمین جشنواره منطقه‌ای سینمای جوان تبریز- سهند که آثار فیلم‌سازان را ارزیابی کرده‌اند، معرفی شدند. بهمن ارک، سهیلا پورمحمدی، حسین جمشیدی‌گوهری، شهرام مکری و محمدرضا مرادی هنرمندانی هستند که آثار فیلم‌سازان متقاضی حضور در هفتادویکمین جشنواره منطقه‌ای سینمای جوان تبریز را انتخاب کرده‌و آثار راه‌یافته به بخش فیلم رادآوری می‌کنند. اسامی برخی فیلم‌های راه‌یافته به بخش داستانی عبارتند از: انسان وحشی/ محمدرضا مائی/ تبریز/ پسر/ سامان حسین‌پور/ سندرچ، یک ماجرای خیلی ساده/ امید ملکی/ اردبیل، دیشیم/ هادی‌خان حمدی/ تبریز و...

اکران

اکران فیلم «باد در کشتزارهای نیشکر» از ۱۷ اردیبهشت

فیلم سینمایی «باد در کشتزارهای نیشکر» به‌کارگردانی ابراهیم اشرف‌پور و تهیه‌کنندگی سعید شاهشواری از روز چهارشنبه ۱۷ اردیبهشت در سینماهای منتخب گروه هنر و تجربه اکران می‌شود. در این فیلم بازیگرانی همچون الییا حبیبی‌را، محمداصافی حسوند، کاظم عینعلی، مریم شانه‌تراش و اشکان گله‌ملکی ایفای نقش کرده‌اند. داستان این فیلم از نقطه‌نظر پسر کوچک یکی از کارگران دادخواه هفت‌هفته روایت می‌شود و نگاهی سینمایی به اتفاقات این منطقه دارد. فیلم بلند سینمایی «باد در کشتزارهای نیشکر» تاکنون جوایز مختلفی را از جشنواره‌های مختلفی در کشورهای همچون یونان، روسیه، ایتالیا و آلمان به دست آورده‌است. مراسم رونمایی از این فیلم فردا دوشنبه ۱۵ اردیبهشت در پردیس سینمایی جاسرو برگزار و اکران آن از روز چهارشنبه ۱۷ اردیبهشت در سینماهای منتخب گروه هنر و تجربه آغاز می‌شود. عوامل این فیلم سینمایی عبارتند از: نویسنده، کارگردان و مجری طرح؛ ابراهیم اشرف‌پور، تهیه‌کننده؛ سعید شاهشواری، مشاور پروژه؛ محمود اربابی و...

رویداد

آغاز مرحله نخست داوری جوایز ایسفا

مرحله اول داوری پانزدهمین دوره جوایز ایسفا از ۱۱ اردیبهشت آغاز شده و تا پایان تیر ادامه دارد و آثار ارسال شده را اعضای آکادمی فیلم کوتاه ایران ارزیابی می‌کنند. در این دوره، ۱۰۶ نفر از اعضای آکادمی، داوری مرحله اول را انجام خواهند داد. داوری مرحله اول همزمان با ارسال فیلم‌های متقاضی تأثیر ادامه پیدا می‌کند. تمامی فیلم‌های کوتاه داستانی و تجربی به‌هر ساختار، گرایش و تفکری، با مدت‌زمان حداقل ۳ دقیقه و حداکثر ۳۰ دقیقه که از ابتدای فرودین ۱۴۰۲ تا پایان خرداد ۱۴۰۴ تولید شده و برای دوره‌های قبلی جوایز ایسفا ارسال نشده‌اند، می‌توانند فرم تقاضای شرکت در جوایز ایسفا را تکمیل کنند. فراخوان پانزدهمین دوره جوایز ایسفا در فرودین ۱۴۰۴ منتشر شد و فیلمسازان تا تاریخ ۳۱ خرداد فرصت دارند آثار خود را برای ارزیابی و شرکت در جوایز ایسفا ثبت کنند. برای ثبت نام اثر می‌توانید به سایت تخصصی انجمن فیلم کوتاه ایران، به نشانی www.IranianShortFilm.com مراجعه کنید.

فیلم کوتاه

۱۹۲ فیلم در جشنواره ۱۰۰

الیه طه‌یی، مدیر بخش بین‌الملل چهاردهمین جشنواره بین‌المللی فیلم ۱۰۰ به سینماپرسی گفت: امسال برای بخش بین‌الملل که چهاردهمین دوره آن برگزار می‌شود حدود ۳۰۱۸ فیلم از ۱۳۷ کشور ارسال شده که مورد بازبینی قرار گرفته‌اند. مادر چند مرحله فیلتر گذاشتیم و در حال حاضر به ۱۹۲ فیلم رسیدیم. او ادامه داد: قطعاً ۱۹۲ فیلم شایسته هستند اما باکس‌های اکران جشنواره محدود است و قطعاً از این تعداد، چند فیلم در دو بخش کرامت انسانی و فلسطین آزاد پخش خواهند شد. در دوره سیزدهم جشنواره ارسال اثر از حدود ۱۲۵ کشور را داشتیم و تعداد آثار حدود ۶۰۰ الی ۷۰۰ اثر نسبت به دوره قبلی بیشتر بود. همچنین ما چندین کارگاه آموزشی هم در طول جشنواره داریم. اودر پاسخ به این‌که آیا جشنواره با حضور فیلم‌سازان خارجی برگزار می‌شود، گفت: چون هنوز آثار داوری نشده‌اند، نمی‌توانیم بگوییم چند نفر می‌آیند، ولی تلاش می‌کنیم حداقل از آنها ویدئو بگیریم.